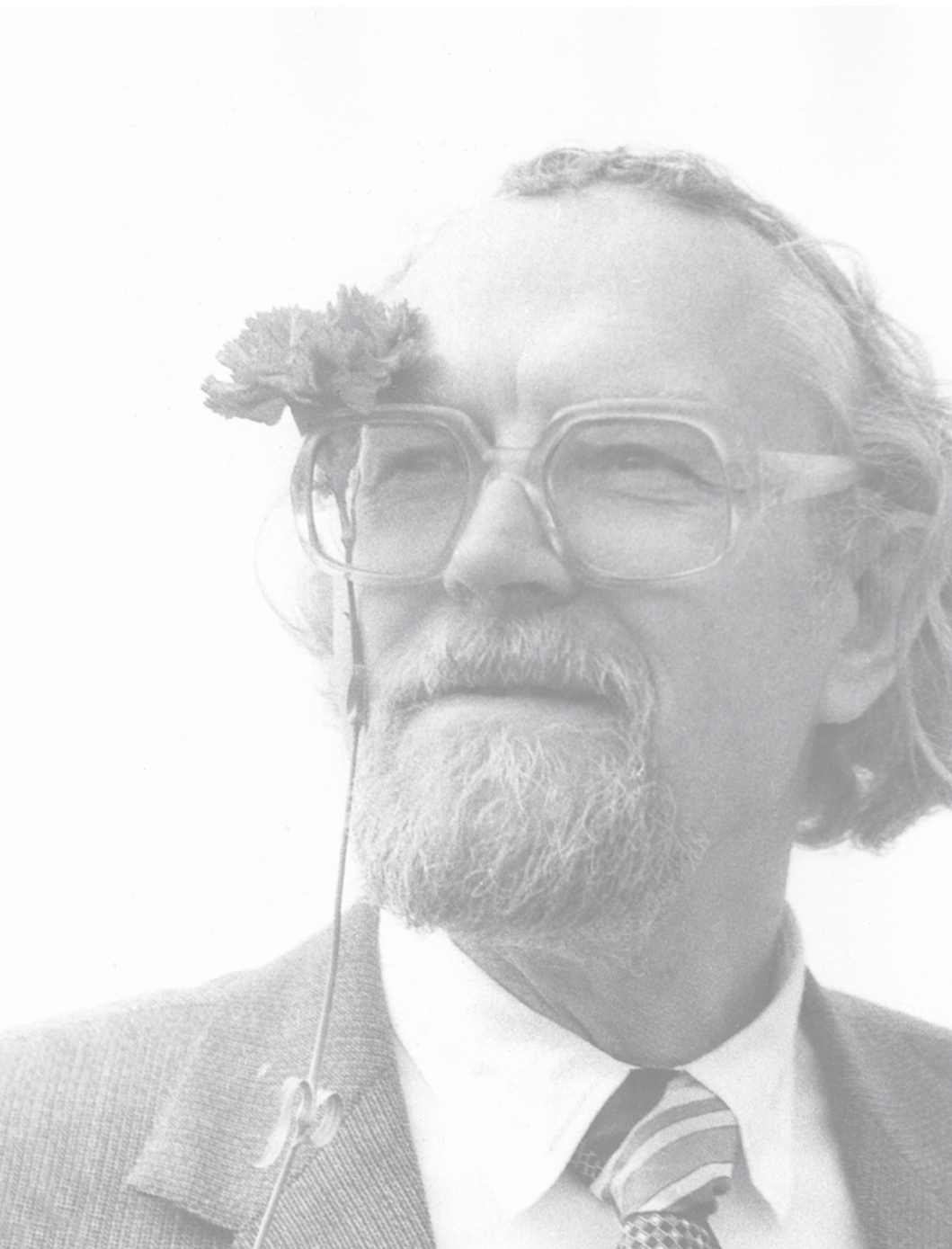

L Y R I K A

Marcelijus Martinaitis

L Y R I K A

Sudarytojai
Marcelijus Martinaitis
ir Gintaras Bleizgys

LIETUVOS RAŠYTOJŲ SAJUNGOS LEIDYKLA

Ši leidinį draudžiama atgaminti bet kokia forma ar būdu, viešai skelbti, taip pat padaryti viešai prieinamą kompiuterių tinklais (internete), išleisti ir versti, platinti jo originalą ar kopijas: parduoti, nuomoti, teikti panaudai ar kitaip perduoti nuosavybėn. Draudžiama ši kūrinį, esantį bibliotekose, mokymo įstaigose, muziejuose arba archyvuose, mokslinių tyrimų ar asmeninių studijų tikslais atgaminti, viešai skelbti ar padaryti visiems prieinamą kompiuterių tinklais tam skirtuose terminaluose tų įstaigų patalpose.

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-480-120-4

© Gražina Martinaitienė, Eglė Skučienė, 2019

© Deimantė Rybakovienė, dizainas, 2019

© Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2019

I

* * *

Vakar ir visados
virš žydinčios gluosnio lazdos,
virš upių ir pievų spalvos,
virš medžių, sodybų, kalbos...

Virš kelio, kur guli akmuo,
virš sugrįžimo namo,
vakar ir visados,
vakar ir visados...

Virš visko, kas buvo ir bus,
kas žemėj supūdo lapus –
vakar ir visados
virš žydinčios gluosnio lazdos.

Motina žemė

Guli žemėj Donelaitis
tarp senų kardų ir būrų,
po šaknim ir po ganyklom,
po lėktuvų gaudimu...

Dar ne vienas grįš iš kelio
ir ieškos patamsy durų,
dar ne vienas šitoj žemėj
namuose ieškos namų...

O į rytus ir į vakarus
čia medžius ir žmones vežė.
Čia ant ilgo balto koto
vėliava beržų žalia.

Čia, kur trobos ir paminklai,
supa amžiai žolę vešlia, –
Donelaitis būro saujoj
laiko žemę po žeme...

Tą augimą, tą žydėjimą,
tuos šviesius kelius ir uosius
jau dabar nesutalpinsi
nei į širdį, nei į delną...

----- O ir mes čia paklajosim,
paklajoję vėl sugrįšim,
susirinksime ant kalno...

O nuo kalno pažiūrėsime,
kaip toli jau mes nuėjom,
Kur javų laukai jūruoja,
Kur sodybos žemės mūs.

Būsiu elgeta ar kalvis,
ar žalių miškų sėjėjas, –
teisingumo nieks kaip arklo
man iš rankų neišmuš.

Dirbk, kaip dirbo Donelaitis,
kaip tie būrai žemę arė,
kol druska išeis iš kūno,
kojos šaltį kol pajus...

Tai išeisim vienmarškiniai,
išvarysim ilgą barą,
Po lėktuvais ir raketom
išgaląsime dalgius.

* * *

Širdis mana – šalis mana,
ir kaip širdis – tu man viena:
aš tavo paprastus žodžius
kas dieną mokaus iš pradžių.

Ir tavo raštas man šviesus,
ir tavo vargas man gražus –
šventadienių melsvi laukai,
tarp obelų – balti vaikai.

Mana širdis – mana šalis,
nors žemės tiek – kiek saujoj – liks:
tik – lygi man –
mane tiktai mana širdis
mane užmuš.

Po tuo aukštybių dangumi
ir saulė man – su širdimi,
nors mirtį man lopšy supai,
kad būtų vėl gyvi kapai.

Širdis mana – šalis mana,
kaip vienas aš – tu man viena,
ir ligoje – kaip kiekvienam,
kasdieninės duok duonos man.

Kai siela vargsta, ir džiaugsme,
kai toks – jau niekieno – einu žeme,
akių tamsoj,
širdies šviesoje
vis laikiu tos
nakties baltos,
dienos šventos –
lig pabaigos.

* * *

Jeigu akis man išplėš –
niekam neleisk,
kad į tamsą jų
melą įdėtų
ir akiduobių tamsoje
rodytų saulę.

Jeigu žodžius man atims –
tu klausyk:
kai tyliu,
ar žodžiai nieko negirdi?

Jeigu protą aptemdys –
manęs neužmušk,
leisk man išeit
su pavargėliais.

Jeigu man širdį išims –
svetimos neįdėk:
ten,
kur ji buvo,
saują žemių įberk,
kad girdėčiau gyvybę.

Jeigu sulaužys mane –
man kuprą
iš mano kaulų teisybės
uždėk
ir leisk nors ant laiptų
teisingai numirt.

* * *

Tau ačiū, Tėvyne, už kalbą.
Tau ačiū už darbą.
Už nuovargį ačiū.

Tau ačiū, kad Nemunas teka,
už mėlyną bangą rugių,
už drobės išbalintą taką,
kad gyvas rytas pabundu.

Tau ačiū už paprastą valgi,
kurį man sušildžiusi saugojai,
už rasą ant dobilo žiedo, už dalgį,
už mylimą ir už pasaulį.

Tau ačiū, kad mokei mane pavadinti žodžiu
žemę, daiktus ir visa, kas auga.
Tau ačiū už tai, kad matau ir girdžiu,
Kad noriu aš gerti, kad skauda...

Tau ačiū, kad gyvas,
kad šičia numirsiu...
Tau ačiū už vieškelį šviesą...
Tau ačiū už tai, kad mane tu pamirši –
suarsi mane ir apsėsi...

* * *

Kaip vartuose medžių lieknų,
motinoms trūksta sūnų.
Trūksta arimams balsų,
vieškeliams – kojų basų.

Vienkiemiuos, tarp ežerų,
ten – po gaisrų ir karų –
antkapiuos šitiek vardų:
ašmenys jie be kardu.

Jie jau nesirgs ir nemirs,
nepamiršti – pasimirš.
Vėjas – iš ašmenų –
lenkia žoles virš sūnų.

Žemėj rūdijs kardai.
Plaukia dangum ežerai.
Vaikšto po žemę sapnai –
tie baltagalviai sūnai.

Kurie niekada negriš

Kur jūs, berniukai, kur žaidėte smėly,
lakstėt po pievą lig valios?
Kur jūsų akys, gilios ir mėlynos,
kur jūs žole dabar želiat?

Vėjas virš jūsų ir laikas. Ir kelias
veda namo iš bėdų...
Ar buvo įsmeigt kam į žemę lentelę
su pavarde ir su vardu?

Kam gi toli taip, berniukai, išvykot,
mus jau užmiršot visai?
Kurgi jūsų lėktuvai ir knygos,
kurgi jūsų balsai?

Kas jums kojines mezga ir ado,
kas rankšluosčius išsiuvinėja?
Kokią tėviškę kitą suradot,
koks ten smėlis ir vėjai?

Sopulingoji

Sopulingoji
prie kelio stovi,
ant rankų laiko
pervertą sūnų.

Iš šono kraujas
į smėlį laša,
visi, kas eina,
lenkiasi kraujui.

Sūnus negyvas
motinos klausia:
– Gyvą ar mirusį
mane laikai tu?

– Ką man žinoti, –
aš juk tik sūnų
dieną ir naktį
laikau ant rankų...